

על עמדתו בשאלה שהעסיקה לא מכבר את המדינה כולה — מי הוא יהודי? „אני יהודי בן יהודי“, הוא טוען, „אני אוהב את המדינה, וגורלי קשור בגורל עמי.“ כשייתבקש דג'אל להוכיח זאת, לא יקשה עליו.

בריחה ממוות בטוח. כשנולד דג'אל בקרקוב שבפולין, לפני ארבעים שנה, היה בן נוסף למשפחה יהודית מכובדת. ככל יהודי כשר, זכה אף לשם עברי לכל הדעות — שמואל אהרן רופאיין. בעיר מגוריו כניוהו בשם אוסבאלד. הוא למד שם עד סיום לימודיו התיכוניים.

אולם הפלישה הנאצית לפולין, שפרצה כשהיה בן 17, שינתה את מהלך חייו. הוא הצטרף למשפחתו, נמלט עמה להילנה — המקום היחיד ממנו היה, עדיין, מוצא אל מחוץ לאירופה. אחיו המבוגר עלה מיד ל"ארץ-ישראל, במסגרת עליית-הנוער, ואילו הוא נשאר ללמוד בהכשרה היהודית.

בעיניו היה זה מגוחך, באותו זמן, כי בעל תעודת-בגרות ילמד סנדלרות. אך כאשר החלו הגרמנים לצמצם את האוכלוסיה היהודית במקום, נתפס גם דג'אל, נשלח לעבוד במפעל לנעלים, שחומרי-הגלם אליו חובאו מחנות יהודית, שנסודרה באותו יום.

באחד הימים, כאשר עמד וחוה לתומו ב"שירת יהודים שהובלו להשמדה מחוץ לעיר, הבחין אחד החיילים בטלאי הצהוב שעל חולצתו, גרר אותו אל השורה. כש הגיע אל החצר הרחבה, בין חומות בית נטוש, בה עמדה להיערך ההשמדה, הצליח להימלט עם עוד כמה יהודים, להתחבא במרתף. כולם נתפסו מיד — חוץ ממנו.

עזרה ליהודים במחתרת. אותם רגעי הפחד, כאשר פנסייהם של מחפשי-גניבים על פני ערימת הריהטים מאחוריהם נחבא, הספיקו לו כדי להחליט על דרך הצלתו. להבא, הוא תלש את הטלאי הצהוב, החליט להציג עצמו כפולני.

בשעות הלילה הצליח להימלט ממחבואו, מצא מיקלט אצל איכר פולני, לא הרחק משם. כעבור חודשיים נאלץ לברוח. הסריק קות התקרבו לאחוזתו של האיכר, והוא פחד להיתפס. באחד הלילות הסתלק מ"התחה, הגיע לעיר מיר.

הוא התייצב בתחנת-המשטרה, ומאחר ו"דיבר גרמנית רהוטה, הצליח להתקבל כ"מורגמן אצל מפקד התחנה, שהיה אף מושל המחוז.

תוך פחות משנה, כשהוא מסתיר את זהותו היהודית, הצליח לעלות בדרגה, הפך סגן-מפקד תחנת-המשטרה.

באחד הימים הודמן למקום חשמלאי, ש"נקרא לתקן קליקול במערכת החשמל. היה זה יהודי שנמלט מחיילנה, ודג'אל הכירו. הוא קשר עמו קשרים, החליט לסייע לו בסתר למען יהודי העיר.

כך קרה, ששלושה ימים לפני המועד בו עמדו הגרמנים, בשיחוף עם מושל-המחוז, לחסל את הריכוז היהודי, הזהיר אותם דג'אל בפני העומד להתרחש, סיפק להם נשק, איפשר לשלוש מאות מהם להימלט.

הכרה עם הנצרות. כתוצאה מ-ל"שנה נודע הדבר, ובאותו לילה נמלט דג'אל מהמקום. לא הרחק מהעיר ניצב מגור מאוכלס נזירות. הוא הצליח להשיג חסות. חמישה-עשר החודשים, בהם שהה במקום, היו התקופה הגורלית בחייו. מספר דג'אל: „שם, כמגור, עשיתי הכרה ראשונה עם הדת הנוצרית. חמישה-עשר החודשים — כשאני נאלץ לא פעם להימלט בלבוש נזירה עם שאר הנזירות, שגורשו ממקום למקום — סיפקו לי זמן רב כדי להרהר. הגעתי למסקנה כי הדת היהודית מוטעית, וכי ישוע הוא המשיח האמיתי. כל זה לא היה לו קשר, כמובן, עם הרגשתי כיהודי. המ-שכתי להיות יהודי בנפש, ולא חשבתי ל"רגע לנתק את עצמי מהעם אליו השתייכתי אבותי ואבות אבותי. כל מה שנשתנה, הייתה השקפתי הדתית ושמי — „האח דג'אל.“

אחרי כיבוש פולין על-ידי הצבא הרוסי, עזב דג'אל את המגור ששימש לו מחבוא. הצטרף למיסוד הכנמליתיים. הוא למד פיר-לוסופיה ותיאולוגיה, השתלם בשמונה שפות היטור בן היום שלט. **השאיפה לעדות לישראל.** אולם שאיפתו העיקרית לא נשתנתה. הוא רצה לעלות לישראל. הוא עצמו היה מוכן להצטרף לעליה הבלתי-לגאלית של שנת 1947, אולם ראשי המיסוד, מהם הוא חייב ליטול רשות, לא הסכימו מחשש לשמה של ה"כנסייה, במקרה ויתפס.

רק כעבור עשר שנים הסכימה הנהגת ה"מיסוד לאשר עלייתו ארצה, כאיש הכנסייה שיבא לענייני משפחות ישראליות, שאחד מבני הוג בן נוצרי.

מיד עם הגיעו לארץ החל משגר מכתבים למשרד-הפנים, ביקש להעניק לו תעודת-עולה. אולם שר-הפנים דאז, ישראל בר-יהודה, שקיבלו אף לראיון אישי, סירב לזכותו בתעודה המבוקשת. „חוק המדינה קובע כי יהודי הוא רק מי שמצהיר ב"כנות כי דתו יהודית“, הסביר לו, „לא נוכל להוציאך מהכלל. זה יזרע פחד ו"יקומם את הציבור הדתי.“

רופאיין לא ויתר. הוא פנה אל משרד האפיפיור ברומא, ולאחר התכתבות של חצי שנה, הצליח להשיג את הסכמתם לבקשת צרעל-תנאי בעניינו.

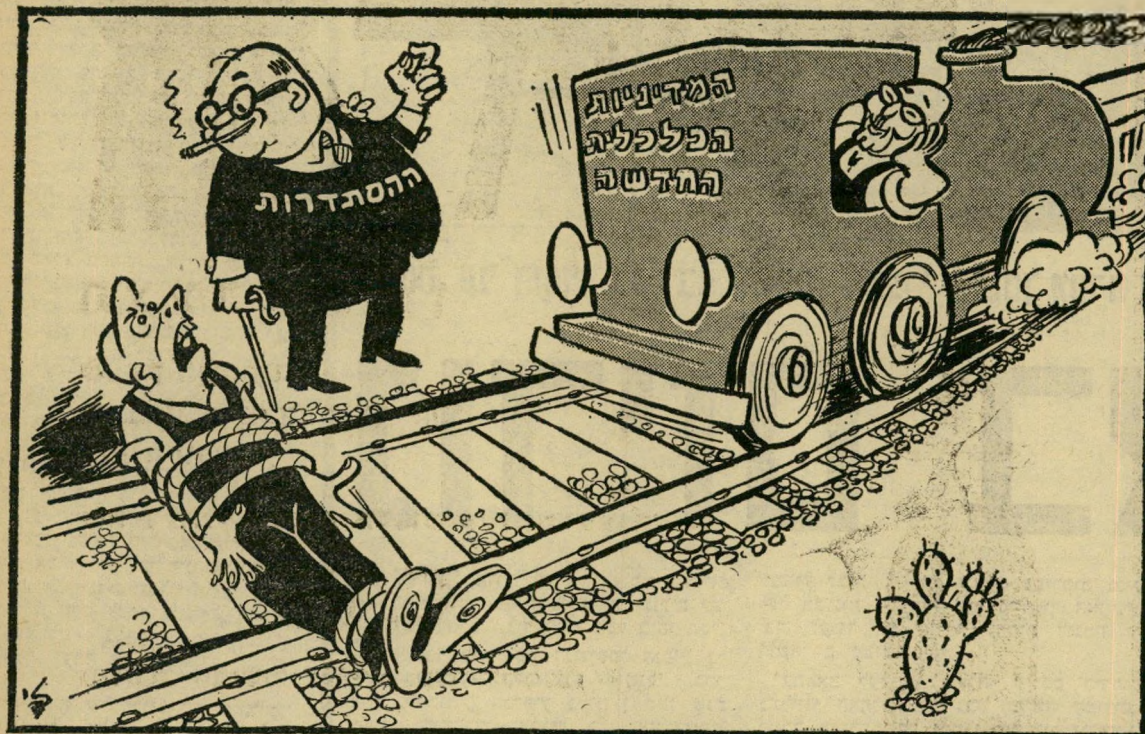
פסקדין היסטורי. „הדת היא ענייני הפרטי“, טען השבוע. „היה בכך פגיעה בדת היהודית, אם כל בן לאם יהודית יוכרז כיהודי דתי, בשעה שאין הוא מקיים את מצוות הדת.“ אני ניתקתי את הקשר עם

● **מועמדותו של יוסף אלמוגי לתפקיד מזכיר ההסתדרות עלתה שוב על הפרק.** למרות שבחוגי מפא"י יש רצון להשאיר את אהרון בקר בתפקידו, כדי למנוע את הרושם שצעירי בג'וריון משתלטים גם על ההסתדרות, זורש עתה דויד בג'וריון להחזיר את אלמוגי לתפקיד זה. האמתלה: שבגלל מרידת הפועלים זרושה בהסתדרות יד חזקה, המסוגלת להפעיל את השיטות האלמוגיות המפורסמות. במקרה זה יופעל בקר בעתיד כדובר מפא"י בענייני עבודה בכנסת.

● **קיימת סכנה שכמה מפלגות ייכנסו למפא"י בעניין „חוק לשון הרע“.** בקרב כמה מן הסייעות בכנסת נשמעים קולות, הדורשים שלא להסתכן במלחמה בחוק כשלעצמו, אלא להסתפק בשינוי כמה מסעיפיו בלבד. כנגד תבוסתנות זו יקומו חוגים ברוב המפלגות, שיראו בכך השתמטות מקרב נגד חוק מסוכן מעיקרו.

● **תושג פשרה בין אחדות העבודה ומפא"י בעניין תוס' פתיחוקר.** אחדות העבודה מסכימה לתוספת מודרגת, שתהיה גדולה יחסית בדרגות הנמוכות, קטנה בדרגות העליונות. נראה שמפא"י תסכים לכך, בתנאי שהסידור לא יהווה תקדים, לא ייכנס למסגרת הסדרה של תוספת ה"וקר.

● **יתכן כי פעולת ועדיהפעולה בתעשייה תשותק, אחרי שמפ"ם משכה למעשה את ידה מן העניין.** עמדת מפ"ם נובעת

„מה אתה צועק? תקבל תוספת בפסח!“

מן הפחד שמפא"י תגשים את איומה, תסלק את מפ"ם ממוסדות ההסתדרות. גם אם תנועת-החרות תחליט בוועידתה הבאה להקים סיעה משלה בהסתדרות, ספק אם הדבר יצא לפועל. מנוי וגמור עם צמרת ההסתדרות לפוצץ אפשרות זו על-ידי הדישה שקודם כל תפורק ההסתדרות העובדים הלאומית.

● **צפה לקרע גלוי בין אגודת העתונאים ואיגוד המו"לים מצד אחד לבין היומוץ „הארץ“.** אחרי שבעליו של הארץ שבר את החזית המאוחדת של היומוצים נגד השידורים המסחריים בגל הקל והחליט לרכוש מניות בחברת רג'י ישראל, שהיא בעלת הזכויות הבלעדי על שידורים אלה, הותקף שוקן קשות על-ידי נציגי כל העתונים. שוקן ביקש שהות של שבוע ימים על מנת לחזור ולשקול את החלטתו, לפני שהמו"לים והעורכים יחליטו על הצעדים שניקטו נגדו.

● **יתכן שועדת האתיקה של אגודת העתונאים תתבקש לדון בתלונה של טייסי „אליעל“,** כי הדיוח העתונאי על הסיכסוך לא היה אובייקטיבי והוגן, מפאת הנוהל של החברה לפזר ביד רחבה כרטיסי זינים במסטייה לעתונים, לעתונאים ולמשפחותיהם.

● **צפויה סכנה לעמדות הכלכליות של ישראל באפריקה מצד ליפאן.** הוקם שיתוף פעולה בין ליפאן ולבנון, שיאפשר ליפאנים לנצל להגברת יצואם את הימצאותם של רבבות לבנונים בכל רחבי אפריקה, המחזיקים שם בעמדות פתוחות כלכליות (בדומה ליהודים באירופה לפני המלחמה). כתמורה לדרשו הלבנונים פעולה נגד החזירה הישראלית ליבשת השחורה.

● **ריב חדש יתפתח בין מפלגות הקואליציה על חלוקת השלל כשרות-ההוקן,** עם התפנות עשר משרות של שגרירים ברחבי העולם.

● **ריב אחר יתפתח בקשר עם השתמטותה של מפא"י מלמלא את התחייבותה הקואליציונית להכניס את תנועת-הנוער המפלגתיות לבית-הספר.** אחדות העבודה, שהעמידה סעיף זה בהסכם כתנאי בליעבור להצטרפותה לקואליציה, עומדת להשלות סעיף זה לדיון בהנהלת הקואליציה, ללחוך בכל כוחה להגשמתו.

הדת היהודית, אבל בשל כך צריכים להפעיל נגדי חרם לאומי?“

הכנסת

וקמה פורתא

איך להתנקם בשר האוצר? משאל כזה היה מעורר, ללא ספק, עניין רב בציבור הישראלי, השבוע הפעילו רגש נקמה כזה מספר חברי-כנסת מפא"י, ש"הביעו בהצבעה אחת את כל אשר על ליבם נגד המדיניות הכלכלית החדשה.

כאשר הועלתה הצעת-החוק מס קניה ב"כנסת, הגיש שר האוצר, לוי אשכול, הס"ת תייגות לסעיף הקובע שתשמיש-קידושה פטורים ממס, אלא אם קבעו שר-האוצר ו"שר הדתות יחד אחרת. אשכול רצה להטיל את כל האחריות על שר-הדתות. כאשר הובאה הסתייגות זו להצבעה, נפלה במפתיע, שם 30 נגד 24 קולות. כמה מהמצי"ביעים נגד הצעתו של אשכול היו ח"כי מפא"י, הידועים בהתנגדותם לפיחות: חיים גורי, דויד הכהן ועמי אסף.

כאשר התאספה סיעת מפא"י אחרי ה"ישיבה במונון-הכנסת, התנפל מאיר ארגוב על דויד הכהן: „אתם הורסים את ה"מפלגה! איך יכולתם לעשות כך לאשכול?“ המצליף המפא"י, עקיבא גוברין, ישב מהצד, לא התערב בחיכות, עד שהגיעו לבסוף המותקפים במבוכה: „אולי נגיד ל"אשכול שזו הייתה טעות...“

גוברין השתיק את הנוכחים, הצביע על חברי-הכנסת האחרים שנוכחו במקום, העביר את השיתה לחור של סיעת מפא"י בכנסת.

* רופאיין אינו מקבל את גירסת הפעור לה השמית ושאר התנועות הכנמניות, הגור"סות כי „יהודי“ הוא ציון של דת, „עברי“ ציון של לאום.